

datateams

WORKSHOP

Simulatie

‘werken met de datateam[®] methode’

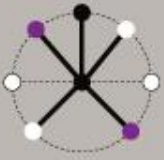

Themabijeenkomst DTT

Woensdag 9 december 2015

Wilma Kippers en Hanadie Leusink

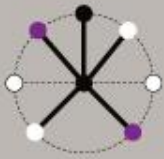
UNIVERSITEIT TWENTE.

Opbrengstgericht werken

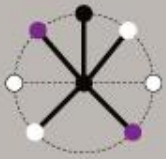
- Gebruik maken van data, zoals toetsen en examencijfers, om het onderwijs te verbeteren (Schildkamp & Kuiper, 2010)
 - Systematisch
 - Analyseren van aanwezige data binnen de school
 - Gegevens gebruiken om het onderwijs te verbeteren
- Naast externe verantwoording (*bijv. Inspectie of Vensters voor Verantwoording*), nu ook data gebruiken voor schoolverbetering.

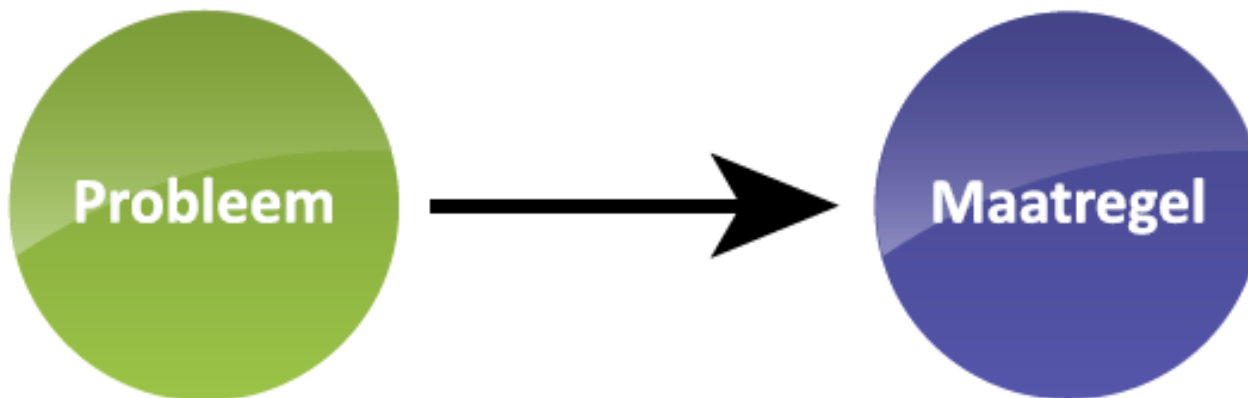
Veel data: waar beginnen?

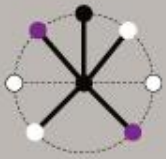

Herkenbaar?

Van probleem direct naar maatregelen nemen:

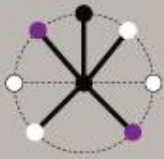

De datateam[®] methode

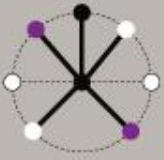

- Datateam: 4-6 docenten en 1-2 schoolleiders
- Werken aan concreet probleem op hun school
- Met behulp van data naar oorzaken zoeken
- En met behulp van acht stappenplan, handleiding en intensieve begeleiding

Datateam

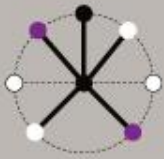
- Team van 6-8 personen
 - Docenten
 - 1-2 leden schoolleiding
 - Kwaliteitszorgmedewerker (indien mogelijk)
- Eens per drie weken bijeenkomst, anderhalf uur per keer
- Eerst begeleiding vanuit UT, daarna zelfstandig verder
- Twee doelen:
 - Schoolverbetering
 - Professionalisering

Inhoud workshop

- Kennis maken met de datateam[®] methode en ervaring opdoen met het werken in een datateam.
- Simulatie van een aantal stappen ('datateam fast forward').
- Aan de slag met tegenvallende resultaten voor Nederlands bij 3 havo van een fictieve school.

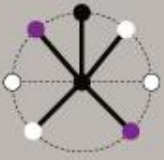

Stap 1: Probleem definiëren

- Startvraag datateam: met welk specifiek probleem gaan we aan de slag?
 - Welk probleem is belangrijk voor de school?
- Voorbeelden onderwerpen:
 - Examenresultaten voor een vak
 - Doorstroom 4 – 5 vwo
 - 2F rekenniveau
- Data verzamelen om probleem vast te stellen
 - Hoe ‘bewijs’ je dat iets een probleem is?
 - Werkelijkheid komt niet altijd overeen met beeld van de school
- Datateam formuleert probleemstelling, met hierin:
 - Huidige situatie
 - Gewenste situatie (= doel)

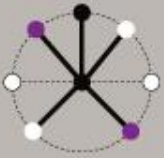

Uitwerking stap 1

- Definitieve probleemstelling casus workshop:

‘We zijn ontevreden over het eindcijfer Nederlands van 3 havo, want deze is in de afgelopen drie schooljaren gedaald van gemiddeld 6,1 naar 5,9 naar 5,6.

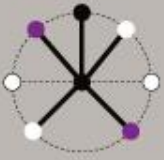
We willen bereiken dat volgend schooljaar het gemiddelde eindcijfer Nederlands 3 havo minimaal een 6,0 is en het schooljaar daarna minimaal een 6,2.’

Stap 2: Hypotheses opstellen

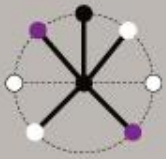
- Brainstorm mogelijke oorzaken
 - Alle mogelijke oorzaken op tafel
 - Input van zowel datateam als collega's
- Definitieve keuze voor hypothese
 - Op basis van eigen criteria; bijv. *Waar heeft de school de meeste invloed op? Welke hypothese leeft al jaren in de school?*
- Definitief formuleren hypothese
 - Concreet
 - Meetbaar

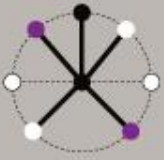
Stap 2: voorbeelden

- Kwantitatief onderzoek:
 - Hypothese = concrete, meetbare veronderstelling over de oorzaak van het probleem
 - Voorbeeld: *Leerlingen die vaker dan 10 keer per jaar spijbelen, zakken significant vaker voor hun examen dan leerlingen die 10 keer of minder vaak per jaar spijbelen.*
- Kwalitatief onderzoek:
 - Vraagstelling = hoe, wat of waarom vraag naar meningen, ervaringen of gedrag
 - Voorbeeld: *Hoe ervaren leerlingen met een NT-profiel de aansluiting onderbouw-bovenbouw op school X?*

Zelf aan de slag met stap 2

- Werk samen (in groepjes) aan opdracht stap 2:
 - Brainstorm over mogelijke oorzaken bij probleem lage eindcijfers Nederlands in 3 havo
 - Maak een keuze voor een hypothese
 - Formuleer deze hypothese concreet en meetbaar
- Deze opdracht duurt 10 minuten, daarna korte terugkoppeling

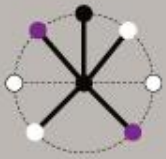
Uitwerking stap 2

- Definitieve hypothese casus workshop:

'Min. 80% van de leerlingen die in 3 havo het eindcijfer Nederlands lager dan 6,0 heeft, scoort onder het verwachte niveau voor Nederlands leesvaardigheid bij de DTT.'

Max. 30% van de leerlingen die in 3 havo het eindcijfer Nederlands van 6,0 of hoger heeft, scoort onder het verwachte niveau voor Nederlands leesvaardigheid bij de DTT.'

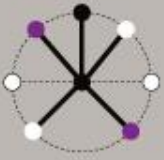
- Deze keuze is gemaakt omdat veel collega's het vermoeden hebben uitgesproken dat leerlingen die slecht zijn in Nederlands veel moeite hebben met leesvaardigheid.

Stap 3: Data verzamelen

- Benodigde data bepalen
 - Welke data nodig? Kwantitatief, kwalitatief of beide?
 - Toegang tot data; Wie kan dit verzamelen?
- Datatabel maken
 - Samenvattingstabel maken van ruwe data
 - Logisch en overzichtelijk weergeven

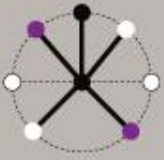

Stap 4: Controle kwaliteit data

- Betrouwbaarheid bepalen
 - Hoeveelheid data (meerdere cohorten?)
 - Volledigheid en fouten (missen er gegevens?)
 - Instrument (heldere vragen?)
 - Wijze afname (omstandigheden)
- Validiteit bepalen
 - Aansluiting bij hypothese
 - Recentheid

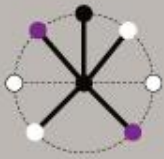

Stap 5: Data-analyse

- Kwantitatieve analyse:
 - Beschrijvend (gemiddelde, frequenties, spreiding, etc.)
 - Verklarend (t-toets, correlatie, Chi-kwadraat)
- Kwalitatieve analyse:
 - Beschrijvend
 - Verklarend
- Universiteit Twente biedt ondersteuning in de vorm van een cursus data-analyse

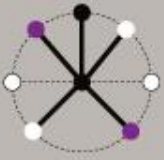

Stap 6: Interpretatie en conclusie

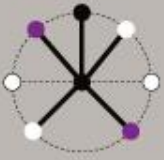
- Interpretatie: wat zegt de data-analyse over de gestelde hypothese?
- Conclusie: klopt de geformuleerde hypothese?
 - *Hypothese klopt!* Een belangrijke oorzaak van het probleem is gevonden. Verder naar stap 7: het nemen van maatregelen.
 - *Hypothese klopt niet.* Mogelijke oorzaak klopt niet. Terug naar stap 2: het opstellen van een nieuwe hypothese
 - *Hypothese klopt, maar we vermoeden nog andere oorzaken.* Deel van de oorzaak van het probleem gevonden, maar er is ook nog een stuk van het probleem dat niet verklaard wordt door de hypothese. Vervolg op twee sporen: én naar stap 7 om maatregelen te bedenken én weer terug naar stap 2 om een volgende hypothese te onderzoeken.

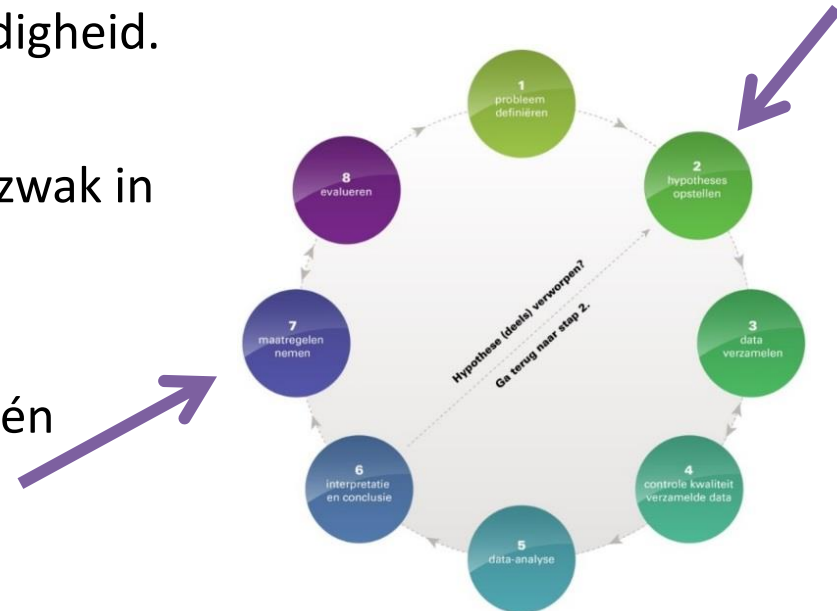
Zelf aan de slag met stap 5-6

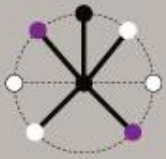
- Werk samen aan opdracht stap 5-6:
 - Lees eerst de inleiding en de uitwerking van stap 1 t/m 4
 - Bekijk de data-analyse (stap 5)
 - Trek een conclusie over de hypothese: klopt deze wel, niet of deels? (stap 6)
- Deze opdracht duurt 10 minuten, daarna korte terugkoppeling

Uitwerking opdracht stap 5-6

- Hypothese 'leesvaardigheid' kan deels worden aangenomen, namelijk **82%** van de leerlingen met een eindcijfer NE lager dan 6,0 scoort onder verwachte niveau leesvaardigheid.
- Maar.... Ook **66,6%** van de leerlingen met eindcijfer NE van 6,0 of hoger scoort onder verwachte niveau leesvaardigheid.
- Dus: het merendeel van de leerlingen is zwak in leesvaardigheid?
- Verder naar stap 7: maatregelen nemen én terug naar stap 2 (verder onderzoek)

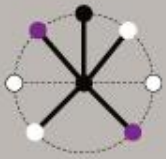

Stap 7: Maatregelen nemen

- Ideeën voor maatregelen verzamelen
 - Kennis en ervaring gebruiken (ook van collega's!)
 - Literatuur gebruiken
- Maatregel(en) kiezen
- Actieplan opstellen
 - Uitvoering beschrijven (wie, wat, wanneer?)
- Maatregel(en) communiceren
 - Opstellen communicatieplan

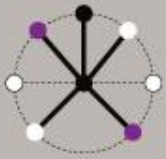

Stap 8: Evaluatie

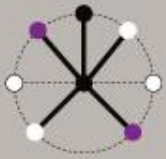
- Procesevaluatie:
 - Koppeling met maatregelen/acties (stap 7)
 - Evaluatieplan opstellen voor proces: *Hoe worden de maatregelen uitgevoerd? Hoe worden de maatregelen ervaren?*
- Effectevaluatie:
 - Koppeling met probleemstelling (stap 1)
 - Evaluatieplan opstellen voor effecten: *In hoeverre is de oorzaak weggenomen? Is het doel bereikt?*

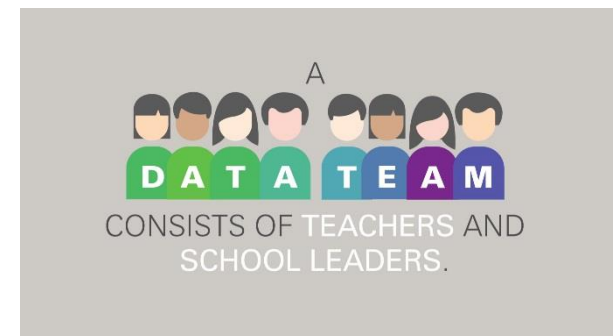
Reflectie workshop

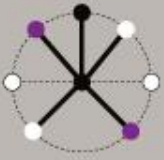
- Wat valt er op bij het doorlopen van het acht stappenplan?
- Welke mogelijkheden zijn er voor je eigen praktijk?

Interesse in een datateam?

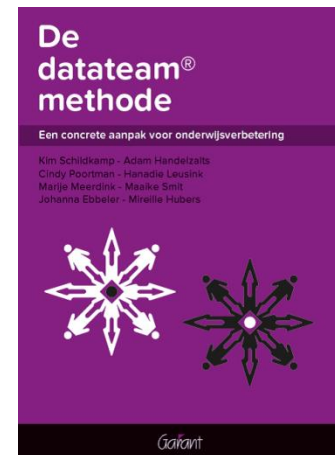
- In schooljaar 2016-2017 gaan we weer aan de slag met 6 nieuwe datateams op scholen.
- Voorwaarden:
 - Deelnemer pilot DTT
 - Onderwerp is gericht op resultaten van het vak Nederlands, Engels of wiskunde
- Aanmelding vanaf voorjaar 2016
 - Houd de nieuwsbrief DTT in de gaten!

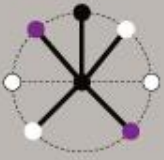

Tot slot..

- Zie ook het boek: *'De datateam[®] methode: een concrete aanpak voor onderwijsverbetering'*
 - een toelichting op datagebruik
 - een hoofdstuk per stap
 - casussen met nog meer voorbeelden
 - aandacht voor inbedding in de organisatie
- Meer informatie op www.datateams.nl
- Filmpje: project Datateams in 1 minuut
<https://www.youtube.com/watch?v=YjxkAsD5l50#action=share>

Hartelijk dank voor de aandacht!

Wilma Kippers: w.b.kippers@utwente.nl

Hanadie Leusink: h.leusink@utwente.nl

